

**Меланченко Т. С.,**  
*здобувач вищої освіти*  
*спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування*  
*Полтавської державної аграрної академії,*  
*м. Полтава, Україна*  
*Науковий керівник: Мирна О.В., к.е.н., доцент,*  
*доцент кафедри публічного управління та адміністрування,*  
*Полтавської державної аграрної академії,*  
*м. Полтава, Україна*

## **ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ**

Однією із важливих проблем формування місцевих бюджетів є справедливий розподіл бюджетів, ефективне використання бюджетів сьогодні. Тому доречним є об'єктивне переосмислення положень, які законодавчо необхідні для регулювання цього питання.

Аби громада була здатною забезпечувати виконання своїх завдань, їй необхідно володіти відповідним обсягом фінансових ресурсів, щоб покривати власні витрати. Принцип фінансової самостійності це ключовий принцип при формуванні бюджетів органів місцевого самоврядування. Громада є територіальною основою для створення та діяльності органів місцевого самоврядування, коли вона формується доцільним є враховувати її податковий потенціал. Ймовірно, що формування фінансово самодостатніх адміністративно-територіальних одиниць потребує змін і не тільки у податковому та бюджетному законодавстві, але й у територіальних розмірах громад, районів та регіонів.

Основним кодифікованим актом при сфері формування, зокрема, й місцевих бюджетів в Україні, є Бюджетний кодекс України від (далі – БКУ). У ньому не закріплюються окремо принципи, які є принципами формування місцевих бюджетів, натомість принципам у ньому присвячена ст. 7 «Принципи

бюджетної системи України», положення якої безпосередньо стосуються й місцевих бюджетів. Це зрозуміло з того, що відповідно до п. 5 ст. 2 БКУ бюджетною системою України є сукупність державного бюджету та місцевих бюджетів, побудована з урахуванням економічних відносин, державного і адміністративно-територіальних устроїв і врегульована нормами права, а тому, і принципи, на яких ця система ґрунтується, є загальними як для державного бюджету, так і для місцевих бюджетів [2, с. 572].

Ст. 7 БКУ виокремлює десять принципів бюджетної системи України, і ця стаття дає підстави стверджувати, що перелік є «закритим», тобто не підлягає розширювальному тлумаченню, без внесення відповідних змін до вказаних у цій статті принципів не може бути доданий жоден інший принцип.

Дослідженням фінансової децентралізації займалися і займаються багато вітчизняних вчених. Одними з таких є Л. Новаковський, А. Гальчинський, А. Ткачук, В. Андрущенко, О. Кириленко, Л. Якобсон, Ю. Глущенко та інші, вони зробили глибокий аналіз умов впровадження децентралізації в Україні, висвітлили проблеми фінансової децентралізації. Проте, децентралізація є важливою в сучасній Україні, особливо при здійсненні процесів об'єднання громад і територій, де формуються місцеві бюджети та ефективність використання їх фінансових ресурсів є пріоритетною.

Відповідно до Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні", місцеві бюджети є фінансовим планом утворення і використання фінансових ресурсів, що необхідні для забезпечення функцій і повноважень органам місцевого самоврядування [2]. Отже, йдеться про те, що повноваження на здійснення фінансування витрат бюджету мають відповідати його надходженням на відповідній території і бути збалансованими.

Децентралізація є складною реформою, яка покликана змінити всю систему управління країною, де громади отримують можливість самостійно ухвалювати рішення і відповідати за їх реалізацію, самостійно визначати пріоритети соціально-економічної і фінансової політики, їх реалізовувати. Першим інструментом зміни системи управління став Закон України "Про

добровільне об'єднання територіальних громад", ухвалений у 2015 році. У цьому ж році пройшли місцеві вибори у 159 об'єднаних територіальних громадах (ОТГ), а вже у 2016 році вони перейшли на нові міжбюджетні відносини із державним бюджетом. Децентралізація місцевих бюджетів почалась із прийняттям змін до Бюджетного і Податкового кодексів, де були передані не тільки додаткові бюджетні повноваження, але і стабільні джерела доходів місцевих бюджетів для їх реалізації [3].

Місцеві бюджети ОТГ містять у собі два важливі фонди — це загальний і спеціальний. Найбільшу частку в структурі загального фонду місцевих бюджетів складають офіційні трансферти та частка податку на доходи фізичних осіб і інші податки визначені законодавством. Найвища частка в спеціальному фонді місцевих бюджетів України належить власним надходженням бюджетних установ, а також офіційні трансферти та певні види податків. 60% податку на доходи фізичних осіб надходить до місцевих бюджетів ОТГ, його питома вага була в місцевих бюджетах раніше і зараз залишається в ОТГ. Це значно покращує життя як великих міст, так і маленьких міст і сіл [4].

Отже, економічний розвиток об'єднаних територіальних громад залежить від ефективності та правильності ведення соціально-економічної політики держави. В Україні об'єднані територіальні громади залежать від політики врегулювання міжбюджетних відносин. Незалежність органів місцевого самоврядування у формуванні фінансової політики, у самостійності вирішення своїх завдань та забезпечення своїх повноважень впливає на розвиток території, громади. Саме фінансова децентралізація громад має сприяти проведенню політики реформування системи управління в Україні, забезпечувати стійкість місцевих бюджетів, прозорість та ефективність використання їх коштів і, відповідно, покращувати умови і підвищувати рівень життя громади та країни, в цілому. В процесі децентралізації місцевих бюджетів важливо центральним органам влади забезпечити самостійність місцевих органів влади виконувати свої повноваження, функції та завдання, зважаючи на потреби і інтереси ОТГ, ефективно використовуючи бюджетні ресурси.

### **Література:**

1. Бюджетний кодекс України : Кодекс від 08.07.2010 № 2456–VI (із змінами) / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 50–51. – Ст. 572.
2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»[Електронний ресурс].-Режим доступу :  
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#n19>
3. ГРОМАДна реформа: що дала децентралізація/ Економічна правда. — 2017 [Електронний ресурс].
4. Пальчук В. Місцеві бюджети в умовах фінансової // Україна: події, факти, коментарі. — 2017. — № 6.